

Aan de slag met de Regionale Energiestrategieën van Noord-Holland

Voor schone lucht, onafhankelijke energie en een bijdrage aan een klimaatneutraal Nederland

Wat u als raadslid moet weten over de Regionale Energiestrategie (RES)

De energietransitie is volop aan de gang. Als raadslid heeft u daar mee te maken. In de voorgaande raadsperiode heeft uw gemeenteraad ingestemd met een Regionale Energiestrategie (RES). De uitvoering daarvan is begonnen. Daarom hebben we de belangrijkste vragen en antwoorden over de RES en het uitvoeringsprogramma op een rij gezet:

- Wat is de RES en hoe kwam de RES tot stand?
- Wat betekent de RES concreet voor uw gemeente?
- Wie is verantwoordelijk voor participatie?
- Welke ondersteuning is er voor uw gemeente?
- Wanneer staat de RES op de agenda de aankomende periode?

In Nederland hebben we een klimaatdoel vastgesteld: in 2030 stoten we in Nederland bijna de helft (49%) minder broeikasgassen uit dan we in 1990 deden. Het huidige kabinet wil deze doelstellingen verder aanscherpen, van 49% naar minimaal 55%. Het Klimaatakkoord gaat over de maatregelen die we in Nederland de komende jaren nemen om dit doel te halen. Opwekking van duurzame elektriciteit en warmte is één van de afspraken uit het Klimaatakkoord. Elke energieregio in Nederland heeft hiervoor een regionale energiestrategie RES opgesteld (zie kader).

Uw gemeente is onderdeel van de energieregio Noord-Holland Noord (NHN). In juli 2021 is de RES vastgesteld door uw gemeente en alle andere gemeenten, provincie en het waterschap.

In de RES NHN is de ambitie om in 2030 3,6 TWh op te wekken. Dit is een optelsom van nieuwe opwek (totaal 1,5 TWh) en de bestaande opwek en de energieprojecten die al gepland zijn (2,1 TWh). Een van de opties is om eilanden met zonnepanelen (zonne-atollen) te realiseren op het IJsselmeer (zoekgebied Wieringerhoek). Dat levert nog eens 1,1 TWh op.

In de regio zijn afspraken gemaakt over regionale samenwerking bij het ontwikkelen en verdelen van regionale warmtebronnen.

Hoe kwam de RES tot stand?

De RES is de uitkomst van een (samenwerkings)proces van ruim twee jaar met veel ruimte voor participatie en reflectie. In Noord-Holland Noord zijn ruim honderd bijeenkomsten gehouden, voor volksvertegenwoordigers, belanghebbenden, netbeheerders, deskundigen, bedrijven, energiecoöperaties, maatschappelijke organisaties en inwoners. Om uitvoering te geven aan de ambitie van de RES is begin 2022 een [uitvoeringsprogramma](#) vastgesteld. Ook dit kwam tot stand na overleg met diverse partijen. In het programma staan de stappen die genomen gaan worden, zoals het vastleggen van de zoekgebieden in omgevingsbeleid. Daarnaast staat er ook in op welke hulp de gemeente kan rekenen vanuit het programma RES en de provincie Noord-Holland.

Wat is de RES?

Om uitvoering te geven aan het Klimaatakkoord werken gemeenten, provincies en waterschappen aan de energietransitie:

- opwekking van duurzame energie op land: totaal 35 TWh grootschalige opwekking op land in 2030 (goed om te weten: op zee wordt 49 voor 2030 TWh opgewekt)
- regionale warmtetransitie in de gebouwde omgeving;
- daartoe benodigde regionale opslag- en energie-infrastructuur.

Omdat regio's in Nederland verschillen in hun mogelijkheden is ervoor gekozen om per regio een regionale energiestrategie (RES) op te stellen. Daarvoor is Nederland opgedeeld in dertig energieregio's of RES-regio's. Elke regio stelt een RES op waarin zij bepaalt in welke mate ze bijdraagt aan de afspraken uit het klimaatakkoord.

Energieregio Noord-Holland Noord bestaat uit drie deelregio's; Kop van Noord-Holland, Westfriesland en regio Alkmaar. De 17 gemeenten in Noord-Holland Noord werken samen met provincie Noord-Holland, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en netbeheerder Liander.

U vindt alle informatie op:
www.energieregionh.nl.

In de RES is de ambitie tot 2030 vastgelegd. Omdat de uitvoering een doorlopend proces is en er gaandeweg nieuwe inzichten en ontwikkelingen zijn, wordt de voortgang jaarlijks voor het zomerreces gemonitord. In het najaar wordt uw raad gevraagd of de uitkomsten van de monitoring vragen om bijsturing of actualisatie van de RES.

Wat betekent de RES concreet voor uw gemeente?

Uw gemeente is nu aan zet

Bijna iedere gemeente heeft een zoekgebied voor zon en/of wind. De zoekgebieden binnen uw gemeente staan in de [RES-viewer](#). Deze openbare viewer toont voor iedereen de laatste stand van zaken van de zoekgebieden. Het is aan de gemeente om de zoekgebieden vast te leggen in het omgevingsbeleid en ervoor te zorgen dat vergunningen worden verleend voor concrete zonne- en windprojecten. Dit gebeurt in samenspraak met inwoners, maatschappelijke partners, belangenverenigingen, de netbeheerder, eventuele initiatiefnemers en het bedrijfsleven. Bij de uiteindelijke keuze voor een locatie wordt rekening gehouden met:

- Kwantiteit: hoeveel energie kan er worden opgewekt?
- Energiesysteem: Is er genoeg beschikbare ruimte op het elektriciteitsnet en hoe gaan we hier slim mee om?
- Ruimtegebruik: waar past de opwek van zonne- of windenergie het beste?
- Draagvlak: wat vinden inwoners, belanghebbenden en politiek de beste plek?

Bij ieder project van zon- of windenergie streeft de gemeente naar minimaal 50% lokaal eigendom en is er aandacht voor gezondheidsaspecten zoals geluidsoverlast en goede landschappelijke inpassing. Daarnaast heeft iedere gemeente een forse ambitie voor het realiseren van zon op grote daken.

Liggen zoekgebieden vast?

De gemeenteraad kan het besluit nemen een zoekgebied te laten vervallen als het niet lukt om binnen een zoekgebied een passende oplossing te vinden voor het opwekken van duurzame energie. Dat heeft natuurlijk consequenties voor de hoeveelheid opgewekte elektriciteit. Daarom is de afspraak gemaakt dat er in dat geval binnen de energieregio gezocht wordt naar andere locaties. Als er een nieuw zoekgebied wordt gevonden dan vraagt dat opnieuw om een besluit van de gemeenteraad.

Is er genoeg ruimte op het elektriciteitsnet?

Nederland heeft een van de betrouwbaarste elektriciteitsnetten van de wereld. Dit is echter niet ontworpen voor de snelle ontwikkelingen die nu plaatsvinden. De schaarste op het net is het gevolg van de groeiende economie, de digitalisering van de samenleving, het in recordtempo bouwen van aardgasloze huizen, de groei van elektrisch vervoer en opwek van zon- en windenergie. Deze ontwikkelingen zorgen voor een explosieve vraag naar - en aanbod van elektriciteit, waardoor het letterlijk knelt op het elektriciteitsnet. Daarom is het noodzakelijk om slim om te gaan met het bestaande elektriciteitsnet én het elektriciteitsnet te verzwaren. Dit gebeurt in de vorm van kabels, onder de grond, maar ook boven de grond heeft het elektriciteitsnet ruimte nodig: transformatorhuisjes in de wijken en natuurlijk de grotere transformatorstations. Het is essentieel voor alle opgaven, ook opwek van zon- en windenergie, om tijdig ruimte te vinden voor netverzwaringen. Dit vraagt ook om snelle besluitvorming van de gemeenteraad.

Gaat de RES ook over warmte?

Naast zoekgebieden voor opwek van hernieuwbare elektriciteit onderzoekt de RES ook mogelijkheden voor het gebruik van bovenlokale warmtebronnen, bijvoorbeeld warmte uit oppervlaktewater (aquathermie), restwarmte uit de industrie of geothermie (aardwarmte). In de RES (hoofdstuk Regionale Structuur Warmte) staat welke bovenlokale warmtebronnen er zijn, hoe de vraag naar warmte in de gemeente/regio er uitziet en hoe de bronnen en de vraag aan elkaar kunnen worden gekoppeld, bijvoorbeeld via een warmtenet. De gemeente kan op basis van deze informatie in haar lokale Transitievisie Warmte de bovenlokale

Landelijke samenwerking

De 30 RES'en worden ondersteund door het Nationaal Programma RES (NP RES) door kennis te ontwikkelen en te delen, procesondersteuning te bieden en een lerende community te faciliteren. De ministeries van EZK en BZK en de koepels zijn opdrachtgever van dit programma. Het Rijk is een partner in het RES-proces, vanuit het landsbelang van het halen van de klimaatdoelen, betaalbaarheid en betrouwbaarheid, nationale ruimtelijke belangen.

[Bekijk website NPRES](#)

warmtebronnen koppelen aan de warmtevraag in haar wijken. In het Wijk Uitvoeringsplan geeft de gemeente aan hoe een woning of groep woningen in de toekomst kunnen worden voorzien van warmte.

Wie is verantwoordelijk voor participatie?

Uw gemeente is ook aan zet in communicatie en participatie in de verdere ontwikkeling van de RES. De afspraak is dat we onze buurgemeente betrekken als het om zoekgebieden gaat die ook hun inwoners raken. Hoe hieraan invulling wordt gegeven is per deelregio te zien aan documenten die worden gepubliceerd op www.energieregionh.nl.

De gemeenteraad wordt geïnformeerd over de voortgang, onder andere met *raadsinformatiebladen*. Ook wordt u als gemeenteraadslid uitgenodigd om deel te nemen aan het proces voor de doorontwikkeling van de RES en het delen van kennis en ervaringen. U kunt hieraan bijdragen tijdens bijeenkomsten of deelnemen aan kennissessies. U wordt via uw griffie geïnformeerd over deze momenten.

Welke ondersteuning is er voor mijn gemeente?

In de energieregio wordt gewerkt aan de uitvoering van de RES: aan het concretiseren van zoekgebieden, het ontwikkelen van regionale warmtebronnen en aan het uitbreiden van het elektriciteitsnet. Hiervoor is samenwerking nodig tussen gemeenten, provincie, waterschap, netbeheerders, commerciële ontwikkelaars, energiecoöperaties en vele anderen. De uitvoering wordt ondersteund door het programmabureau van de RES Noord-Holland. Het bureau helpt o.a. met kennisdeling, het beschikbaar stellen van experts en instrumenten voor participatie. Daarnaast zorgt het programmabureau voor de regionale coördinatie bij het tot stand brengen van de RES'en. De afspraken hierover staan in het uitvoeringsprogramma. Het programma RES wordt aangestuurd door een stuurgroep met daarin vertegenwoordigers van de gemeenten, de provincie Noord-Holland, het waterschap in de energieregio en de netbeheerder. Daarnaast nemen ook de natuur- en milieuorganisaties, de energiecoöperaties en het bedrijfsleven deel aan de stuurgroep. Naast het programma RES Noord-Holland biedt de provincie Noord-Holland ook ondersteuning. Dit doet de provincie met het beschikbaar stellen van een aantal regelingen en subsidies. Een overzicht daarvan staat [hier](#).

Wanneer staat de RES op de agenda de aankomende periode?

In de vorige raadsperiode is de RES (voor de zomer 2021) en het uitvoeringsprogramma vastgesteld (begin 2022). De RES, of de lokale uitvoering ervan, staat op verschillende momenten op de agenda van uw raad, namelijk wanneer:

- beleid wordt vastgesteld, bijvoorbeeld over (financiële) participatie of randvoorwaarden voor ontwikkeling van zon op dak of zonneweides;
- zoekgebieden worden vastgelegd in het omgevingsbeleid;
- de uitkomsten van de monitoring van de RES worden besproken.

Ook heeft u als gemeenteraadslid een rol in de RES vanuit de volksvertegenwoordigende en controlerende taak. Bijvoorbeeld bij de bepaling van de agenda op lange termijn, het inbrengen van wensen en bedenkingen, bij de bespreking van de jaarlijkse begroting en tijdens de beleids- en besluitvorming in de dagelijkse praktijk. Bij deze momenten kunt u invloed uitoefenen op het proces van de energietransitie en de uitvoering van de RES.

Wilt u meer lezen over de RES? Op www.energieregionh.nl staat een knop met informatie speciaal voor volksvertegenwoordigers.

Over de voortgang van het regionale RES-proces ontvangt u met regelmaat een raadsinformatiebrief. U bent ook van harte welkom bij alle kennissessies die in de regio worden georganiseerd.

Bent u hierin geïnteresseerd? Schrijf u dan in voor de nieuwsbrief op www.energieregionh.nl, dan blijft u op de hoogte van de kennissessies en alles wat er binnen de energieregio gebeurt.